הלכה · משנה תורה · מפרשים · מגדל עוז · ספר זמנים

מגדל עוז על משנה תורה, הלכות עירובין

רבנו שם טוב אבן גאון

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

מגדל עוז על משנה תורה, הלכות עירובין

רבנו שם טוב אבן גאון

מקור הטקסט: ספריא · רישיון: לפי המהדורה: נחלת הכלל או Creative Commons

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/מגדל-עוז-על-משנה-תורה-הלכות-עירובין/
הקובץ נוצר ב־21 בנובמבר 2026 מגרסה v39-202611200317 של הספרייה.

תוכן העניינים

פרק א 5
הלכה א 5
הלכה ד 5
הלכה י 5
הלכה יג 6
הלכה טז 6
הלכה יז 7
הלכה יח 7
הלכה כ 7
פרק ב 7
הלכה א 7
הלכה ה 8
פרק ג 8
הלכה א 8
הלכה ו 8
הלכה ט 8
הלכה יא 9
הלכה יב 9
הלכה טו 9
הלכה יח 9
הלכה כא 9
הלכה כג 10
הלכה כד 10
הלכה כה 10
פרק ד 11
הלכה א 11
הלכה ו 12
הלכה ז 12
הלכה ט 12
הלכה יב 12
הלכה יד 12
הלכה כד 12
הלכה כה 13
הלכה כו 13
פרק ה 13
הלכה א 13
הלכה ב 13
הלכה ד 14
הלכה ה 15
הלכה ו 15
הלכה ז 16
הלכה י 16
הלכה יד 16
הלכה טו 16
הלכה טז 17
הלכה יט 17
הלכה כב 17
פרק ו 18
הלכה א 18
הלכה ז 18
הלכה יא 18
הלכה יב 18
הלכה יח 19
הלכה כא 19
הלכה כב 19
הלכה כג 19
הלכה כד 19
פרק ז 20
הלכה א 20
הלכה ד 20
הלכה ה 20
הלכה ו 21

הלכה י 21
פרק ח 21
הלכה א 21
הלכה ג 21
הלכה ה 21
הלכה ח 21
הלכה י 22
הלכה יא 22

פרק א

הלכה א

חצר שיש בה וכו' עד רה"י הוא. הלכה רווחת היא:

וכן הדין במדינה עד קבועים להן. בירושלמי פ"ק דעירובין ומקצתו פרק עושין פסין (דף כ"א):

הלכה ד

ומפני מה תיקן שלמה דבר זה כו' עד רה"י. כן נמצא בתשובה לרבינו האי גאון ז"ל ובהלכות גדולות שחיבר רב יהודאי גאון ז"ל:

ומה הוא העירוב וכו' עד לרה"ר. פ' מי שהוציאוהו (דף מ"ט):

העירוב שעושין עד בשאר אוכלין. פרק חלון (דף פ"א) ופרק הדר:

בכל אוכל וכו' עד ומשתתפים בו. פ' בכל מערבין (דף כ"ו) בראשו:

וכמה שיעור וכו' עד לכולן. פ' חלון (דף פ'):

הלכה י

כל אוכל עד אינו ראוי לאכילה: כתב הראב"ד ז"ל לא נאמר זה אלא בתרדין עכ"ל: **ואני** אומר הלכה זאת פרק בכל מערבין נשנית כולה ודברי ר"מ ז"ל יש להם על מה שיסמוכו דגרסינן התם אמר רב המנונא מערבין בתרדין חיין ואקשינן איני והאמר רב חסדא סילקא חייא קטיל גברא חייא ופרקינן ההיא בבשיל ולא בשיל א"ד אמר רב המנונא אין מערבין בתרדין חיין דאמר ר"ח סלקא חייא קטיל גברא חייא והדרינן לאקשויי והא קא חזינן דאכלי אינשי ופרקינן התם בבשיל ולא בשיל ופירש"י ז"ל כי קאמר רב המנונא אין מערבין בבשיל ולא בשיל עכ"ל. והוא ז"ל פסק כלישנא בתרא וכפי פירש"י ז"ל שקיבל מרבותיו וכיון דחזינא תלמודא דמקשינן או מסייע מסלקא לתרדין שמעינן ודאי דתרוייהו שוין אינון ותרויהון מיקרון ירק סתם בהך ברייתא דקתני ליטרא ירק דאי שארא הא מפרשן בשמייהו להדיא ולכך כתב בסוף דבריו והתרדין הן בכלל ירק ומערבין בהן נראה שהוא מדקדק כפי מ"ש:

עלי בצלים וכו' עד כיוצא בזה. פרק בכל מערבין:

וכל האוכלין מצטרפין לשיעור השיתוף. פ"ד דמעילה:

כתב הראב"ד ז"ל אני איני אומר כן כו' אלא ש"מ לכתחילה אינו בא אלא ממין אחד והמזכה לבני מבוי אינו מזכה אלא ממין אחד מיהו בסוף הקלו בו וכו': **ואני** אומר לא הבנתי דבריו אלו שהרי שתוף ועירוב תחומין שוין הן בקנין ושיעור וכ"כ ר"מ ז"ל פ"ו וריש פירקין נמי הכי תנן בכל מערבין ומשתתפין וכן שנינו פרק חלון ופי' התם

בהדיא בברייתא בכל מערבין עירובי תחומין ובכל משתתפין שתופי מבואות ולא אמרו לערב בפת אלא עירובי חצירות בלבד אלמא שוין הן נמי משמע במתניתין דפרק כיצד משתתפין דקבעי' שיעוריה דעירובי תחומין להדיא מזון שתי סעודות כשיעור השיתוף וכן במינן דאילו עירובי חצרות פת שלימה בעיא ואפילו בכאיסר סגי כר' יהושע דמתניתין פרק חלון ובפרק בכל מערבין בשמעתין דשיעורו שארי מינין דאיתנהו בשתוף מבוי ותחומין גרסינן אמר רבא הריני כבן עזאי בשוקי טבריא א"ל ההוא מרבנן תפוחים בכמה א"ל וכי מערבין בתפוחים ומהדר תלמודא ולא והתניא כל האוכלים מצטרפים לפסול את הגויה בכחצי פרס ובמזון שתי סעודות לעירוב דהיא משנה ג"כ בפ"ד דמסכת מעילה תא חזי דמדמקשי תלמודא אהדדי על כרחין דינן שוה בצירוף דאל"כ מאי מקשי האי דינא לחוד והאי דינא לחוד ותלמודא נמי איבעי ליה לפרוקי הכי התם בעירובי תחומין כי קאמינא אנא בשתופי מבואות ועוד דאמתני' קמייתא דפירקין קיימינן דקתני להו בהדדי בכל מערבין ומשתתפין אלא ודאי יפה כתב ר"מ ז"ל ואם רבינו הראב"ד ז"ל יש לו דרך אחרת לא ירדתי לסוף דעתו. ומה שצוה רבינו הרב לדקדק כן הוא פרק הדר וחשב למצוא מרגלית משום דדייק אביי יין ויין ראוי ליערב יין ושמן אין ראוי ליערב וסוגיין דמהדרי לאשכוחי האי סברא ושקלא וטריא ביש ברירה. ובעיני אין המרגלית מאירה דהא אביי לגבי רבא הוא דבעי לאפלוגי וק"ל בכוליה תלמודא אביי ורבא הלכתא כרבא בר מיע"ל קג"ם ואדרבא מצאתי לי שם עזר כנגדו דמייתי תלמודא סייעתא לרבא מהא דתניא מערבין בחצר בפת ואם רצו להשתתף בפת משתתפין מערבין בחצירות ומשתתפין במבוי שלא ישכח תורת עירוב מן התינוקות דברי ר"מ וחכ"א או מערבין או משתתפין ואסיקנא אמר רב הונא אמר רב הלכה כר"מ וכו' עד כאן לא פליגי רבנן עליה דר"מ אלא במערבין או משתתפין אבל בשאר מילי מודו והא קמן שאין מחלק במיני העירובין אלא בין חצירות לשתוף אבל תחומין ושתופי מבואות כהדדי נינהו וכמ"ש ר"מ ז"ל:

הלכה יג

וכבר ביארנו עד בגבולין. הכל פרק בכל מערבין (דף ל"א):

הלכה טז

כיצד מערבין וכו' עד במרפסת. פ' חלון (דף פ"א) ופרק כיצד משתתפין (דף פ"ה):

כתב הראב"ד ז"ל במקומות הללו וכו' ומסתברא דבעינן כגרוגרת לכל אחד ואחד באותה חלה עכ"ל: **ואני** אומר כבר רבו בזה הפירושים והגירסאות והדעות ונתפשטו המנהגות במקומות ואיני רואה בדברי הראב"ד ז"ל השגה שאצטרך להציל ר"מ ז"ל כי הוא פסק

כרבי יהושע בפ' חלון וכ"ה בירושלמי כדבריו אלא שאני אומר ראוי להניח כל מקום ומקום על מנהגו כי מנהג ישראל תורה היא כל זמן שיש להם על מה שיסמוכו בהלכה וכמו שאמרו נהרא נהרא ופשטיה. ומנהגנו לקחת חלה שלימה שיש בה שיעור שתי סעודות ולזכות עליה ולערב בה אפילו לאלף. שוב מצאתי לרשב"א ז"ל שהסכים כן בנמוקי עירובין שלו:

או בבית שאין בו ארבע אמות וכו'. פ"ק דסוכה (דף ג'):

וכשמקבץ העירוב מברך כו' עד מבית לבית בשבת. בהלכות גדולות:

ויש לקטן לגבות הפת. פרק בכל מערבין:

ובית שמניחין וכו'. פרק מי שהוציאוהו גמרא ממתניתין דהיו שנים (דף מ"ט):

ואם היו רגילין כו' עד שלום. פרק הנזקין (דף ס'):

הלכה יז

וכיצד משתתפין כו' עד מרובין. פרק חלון (דף פ"א):

ומניחין הכל וכו' עד ה"ז שתוף. פרק חלון ופרק כיצד משתתפין ופרק הנזקין ובירושלמי:

אבל אם הניח כו'. פרק כיצד משתתפין:

ואם הניח הכלי עד למבוי בשבת. פרק חלון (דף ע"ט):

הלכה יח

חלקו העירוב כו' עד בכלי אחד מותר. פרק מי שהוציאוהו (דף מ"ט):

המשתתפין וכו' עד מכירין בפת. פרק חלון (דף פ'):

בני חבורה כו' עד בחצר. פרק כיצד משתתפין (דף פ"ה):

הלכה כ

לקח אחד מכל כו' עד מבע"י. פרק חלון (דף פ"א):

ומערבים עירובי חצירות כו' עד מן הלילה. פ' במה מדליקין (דף כ"ח):

ולעולם צריך וכו' עד סוף הפרק. פ' בכל מערבין (דף ל"ד):

פרק ב

הלכה א

אנשי חצר עד ולך ולך. סוף פרק עושין פסין (דף כ"ו) ופרק הדר (דף ס"ט):

והיורש מבטל וכו' עד אסור היה וכו'. פרק הדר (דף ע'):

אחד שעירב וכו' עד לאחר שעירב: כתב הראב"ד ז"ל והוא שמת השלישי שעירב זה עמו אבל אם הוא חי צריך לבטל לשניהם ע"כ: **ואני** אומר גם אני עלה על דעתי דבר זה לפי שראיתי לרבה דהוא רביה דאביי דאוקמה הכי והייתי נבהל על ר"מ ז"ל איך השמיט זה הלשון וגם ר"י אלפס ז"ל שהשמיטו מן ההלכות והוא מפורש בגמרא מתניתין דאנשי חצר פרק הדר בשקלא וטריא ודחינן להאי פירוקא ואסיקנא הא כדאיתא והא כדאיתא ואע"ג דאיתקשא מילתא דאביי מ"מ לא אתותב וסוגיין מהדרא בתר הכי לדוכתא וכדמסיק מעיקרא ה"נ מסתברא וכו' ואדחיא דרבא מקמיה דאביי ולכך ראיתי כי הסכים ר"מ ז"ל יפה וחזרתי בי כד"ן:

הלכה ה

כשם שבעל וכו' עד אפילו בפחות משוה פרוטה. הכל פרק הדר (דף ס"ו ס"ח):

ואשתו וכו' משכרת שלא מדעתו. פ' חלון (דף פ'):

וכן שכירו ושמשו וכו' עד סוף הפרק. הכל פרק הדר (דף ס"ד):

פרק ג

הלכה א

חלון שבין כו' עד שסמכן לכותל. פרק חלון (דף ע"ו):

הלכה ו

כותל גבוה וכו' עד ממעט: כתב הראב"ד ז"ל יש כאן שבוש וכו' צריך זיז באמצע להתירו עכ"ל: **ואני** אומר שינוי הגירסא יש בגמרא באמת. אמנם ר"מ ז"ל לא ממימרא דרב נחמן אמר רבה בר אבהו לבד שבפרק חלון פסק כן כמו שחושב הראב"ד ז"ל אלא מתוך המשנה והסוגיא כולה שמוכחת כן ושאר מימרות נמי דרב נחמן הכי מוכחן ונטה במקצת לדעת ר"י אלפס ז"ל שהשמיטן לכולן מן ההלכות וסמך על המשנה ושאר ההלכות ובפירוש המימרא נוטה כפירש"י ז"ל:

היה הכותל וכו' עד אסורה בהנאה. פרק חלון:

הלכה ט

כותל שגבוה עד מערבין אחד. פרק חלון (דף ע"ז ע"ח):

כתב הראב"ד ז"ל זאת הגירסא וכו' ואולי הוא ברוחב ארבעה טפחים עכ"ל: **ואני** אומר זה אינו תלוי בגירסא אלא בפירושין כי ר"מ ז"ל כתב מכח משנתנו השנויה פ' חלון דקתני כותל שבין שתי חצירות גבוה עשרה ורוחב ארבעה מערבין שנים ואין מערבין אחד ואמרינן עלה בגמ' בא למעטו אם יש במיעוטו ארבעה מותר הוא להשתמש בכותל

כולו וקיבל פירושו כמו שפירש"י ז"ל דבא למעטו אכותל קאי וקס"ד שעשה תל עפר למטה כדקתני סמוך לכותל או בנה איצטבא או שהיה שם פשפשין אם יש במיעוטו ארבעה אורך לצד משך הכותל הוי כפתח כיון דממנו ולמעלה גבוה כותל עשרה משתמש בכל הכותל שהרי תשמישו בנחת שעולה לו דרך מיעוט פתחו עכ"ל. וכן לקמן בההיא שמעתא גופא גרסינן אמר אביי כותל שבין שתי חצירות גבוה עשרה וכו' עד אמר רב ביבי בר אביי בנה איצטבא ע"ג איצטבא אם יש באיצטבא התחתונה ארבעה ממעט ופירש"י ז"ל ג"כ באורך והוסיף ר"מ ז"ל שכן הדין כדי לערב עירוב אחד כיון דאמתני' קאי דקתני דמערבין שנים כי איכא עשרה ממילא דכי נתמעט מערבין אחד אם רצו וכדמשמע כולה שמעתין ונכון הוא בעיני. אמנם הראב"ד ז"ל כיון במקצת כפיר"י הזקן ז"ל בעל התוספות שפירש ארבעה ברוחב וארבעה באורך שהוא מקום הראוי לתשמיש בכל התלמוד מקום ארבעה על ארבעה ואלו ואלו דברי אלהים חיים:

סתר מקצת הכותל וכו' עד שתי עירובין. פרק חלון:

הלכה יא

היתה הפרצה פחות מעשר ובא להשלימה ליתר מעשר חוקק בכותל גבוה עשרה טפחים ומערבין עירוב אחד ואם בא וכו' עד מלא קומתו: כתב הראב"ד ז"ל אף זו לא מצאתיה בענין הזה וצריכה תקון עכ"ל: **ואני** אומר דברי ר"מ ז"ל מתוקנים הם לפי גרסתנו דגרסינן פ' חלון סוף גמרא דמתניתין דכותל שבין שתי חצירות חקק להשלים בכותל בכמה א"ל בעשרה חקקו כלו בכותל בכמה אמר ליה מלא קומתו. איברא יש גירסות שכתוב בהם מלא קומתו של כותל ופירש"י ז"ל בענין אחר ומ"מ פירוש מתוקן פירש הר"מ ז"ל:

הלכה יב

חריץ שבין שתי חצירות וכו' עד אלו לעצמן. פרק חלון (דף ע"ז) :

הלכה טו

כותל שבין שתי חצירות וכו' עד בנחת. פרק חלון (דף ע"ז) ופרק משתתפין:

היה הכותל וכו' עד ע"י זריקה. פ' משתתפין (דף פ"ט):

שני בתים וכו' עד ע"י זריקה. פרק משתתפין:

הלכה יח

כל גגות כו' עד בעירוב אחד. פ' כל גגות (דף פ"ו):

הלכה כא

בור שבין שתי חצירות כו' עד שהקלו חכמים במים. פרק משתתפין:

הלכה כג

באר שבאמצע כו' עד דרך אויר. פרק משתתפין:

כתב הראב"ד ז"ל והוא שחולית הבור כו' פרק המוצא תפילין עכ"ל: **ואני** אומר ח"ו שר"מ ז"ל כתב פסק זה מכח מתניתין דפ' המוצא תפילין דלא דמי ליה כלל לא בענין ולא בלשון ולא בצורה כמו שתראה בעיניך כשתעיין ואותו הפסק כבר חברו פט"ו הלכות שבת ויגיד עליו רעו שסמך לו דין אשפה כמו שסמוכה במשנה וכלשון המשנה ממש. אמנם כתבה מכח הא דגרסינן בפ' כיצד משתתפין אמר רב יהודה בור שבין שתי רשויות וי"ג חצרות מופלגת מכותל זה ארבעה ומכותל זה ארבעה זה מוציא זיז כל שהוא וממלא וכן זה ורב יהודה דידיה אמר אפילו קניא א"ל אביי לרב יוסף הא דרב יהודה דשמואל היא דאי רב האמר אין אדם אוסר על חבירו דרך אויר. ופירש"י ז"ל ורבותינו בעלי התוספות ז"ל מימרא זו בשהיה מבוי קטן בין השתי חצירות ושם הוא הבור הזה שאם לא כן תהיה מופלגת מכותל לכותל והאריכו בזה הרבה בפירושן והוא השביל שביאר ר"מ ז"ל בזה ופסק כרב ומטעמא דאמר אביי דקיי"ל רב ושמואל הלכה כרב באיסורי ודכוותה אשכחן בפרק הזורק את הספינה וזה נכון ומפורש כלשון הגמרא ממש ואין בזה ספק:

הלכה כד

חצר קטנה שנפרצה במלואה כו' עד חשובין כגדולה. פרק כל גגות (דף צ"ב):

הלכה כה

שתי חצירות שעירבו עד הותרה כלה. פ' כל גגות (דף צ"ב):

כתב הראב"ד ז"ל זה שבוש דלעצמן וכו': **ואני** אומר גם אנחנו כן היינו רגילין לפרש לפום רהטין אבל עתה דקדקתי בדבר לראות איך יכול להיות שנשתבש בזה ר"מ ז"ל וראיתי כי הדין עמו ועיניך רואות כי זאת ההלכה פרק כל גגות דגרסינן בעי רב הושעיא דיורין הבאין בשבת מהו שיאסרו פירוש כגון כותל שבין שתי חצירות שנפל בשבת ונתערבו הדיורין אם יאסרו אלו על אלו להוציא מן הבתים לחצירות ולהכניס מן החצרות לבתים שלהן ואפילו אלו לעצמם ואלו לעצמם ואתיא למפשטה א"ר חנינא ת"ש חצר קטנה שנפרצה לגדולה פירוש וקס"ד שבשבת נפרצה הגדולה מותרת והקטנה אסורה שהיא כפתחה של גדולה פירוש ואי ס"ד דדיורין הבאים בשבת אינן אסורים קטנה אמאי אסורה ודחי רבא אימור מבעוד יום נפרצה פירוש על כרחין הכי מתוקמא דהא אמר אין דיורין הבאין בשבת אוסרים דהא מר הוא דאמר בעאי מיניה מרב הונא ובעאי מיניה מרב יהודה עירב דרך הפתח ונסתם הפתח עירב דרך חלון ונסתם החלון מהו

כלומר שעירב הבתים עם החצר דרך הפתח או דרך חלון ונסתם בשבת הפתח או החלון שנמצא העירוב כמי שאינו מהו להוציא ולהכניס כל אחד ואחד לעצמו מביתו לחצר המשותף מי אמרינן בטל העירוב ולא יטלטלו מן הבתים המיוחדים לחצר המשותף א"ד הואיל והותר בין השמשות הותר לגמרי וכי מעיינת בה שפיר והוו להו הבתים דיורין הבאים בשבת כלומר שנתוסף להם רבוי דיורין מחמת שנסתם הפתח או החלון שלהן שאילו לא נסתמו היו כל הבתים והחצר כרשות אחת וכמו שהקדים רא"ם ז"ל פ"א ועתה בסבת הסתימה נתוספו להן דיורין בשבת שנעשית כל בית ובית רשות בפני עצמו ואינן משותפין ומעורבין כלל עם חביריהם אלא בחצר בלבד אם נאמר שדיורים הבאין בשבת אוסרין ואמר לי שבת הואיל והותרה הותרה כלומר הואיל והותרה בין השמשות החלון הזה או הפתח להיות כפתוח לחצר הותרה לכל השבת כולה אע"פ שנסתמו בשבת שהדיורין שבאין בשבת אין אוסרין על חבריהן לומר שלא יוכלו לטלטל כל אחד ברשותו אלא אלו מותרין לעצמן ואלו מותרין לעצמן דומיא דחצר שנפרצה לחברתה דכשבאנו להתיר לא נתיר אלא כל אחת בפני עצמה והשתא ניחא דמייתי לה ראיה דומה בדומה דאי לפירוש הראב"ד וכדהוה שמיע לן מעיקרא מפירש"י ז"ל לא הוה מייתי לה שפיר דומה בדומה כי חצר שנפרצה כל אחת מותרת לעצמה לחוד ופתח וחלון שנסתם מותרין אלו עם אלו ואי משום דעירבו אהדדי הרי נסתמו הדרכים שעירבו בהן ודי לנו שנתיר כל אחת בפני עצמה והבו דלא נוסיף עלה. שוב מצאתי לר"ז הלוי ז"ל קרוב לזה הפירוש ודבר ברור ומדוייק הוא כשתדקדק בו. וזהו סדר ר"מ ז"ל על נכון שסדרו אחר דין הפרצה להיות דבר הלמד מענייננו:

וכן שתי חצירות כו' עד בשבת אינן אוסרין. פ' כל גגות (דף צ"ב צ"ג):

נפתח החלון כו' להיתרן וכן שתי ספינות עד סוף הפרק. פרק הזורק (דף ק"א) היא משנה כמסקנא דרב ספרא ובריית כמסקנא דגמרא אליבא דרב נחמן וכן כתבו רבותינו בעלי התוספות ז"ל:

פרק ד

הלכה א

אנשי חצר שהיו כולן אוכלים וכו'. פרק מי שהוציאוהו (דף מ"ט) ופרק כיצד משתתפין:

ואם היה עירוב בא וכו' עד ליתן את הפת. פ' מי שהוציאוהו (דף מ"ט):

חמשה שגבו עד כבית אחד. פ' הדר (דף ע"ב):

הלכה ו

האחים שכל אחד וכו' עד אחד תמיד: כתב הראב"ד ז"ל זו הפסקא כתב תחת הפסקא כו' חלוקים במקצת ואחדים במקצת עכ"ל: **ואני** אומר גם אנחנו כך הורגלנו לפרש וכך פירש"י ז"ל וכך קבלנוה אך עתה נתתי דעתי להבין מאין היה לו לר"מ ז"ל זה הפירוש כי ידעתי לא לחנם מאריך בלשונו ומצאתי לו טעם מוטעם ומחוור דההיא ברייתא שחשב הראב"ד ז"ל להקשות היא ראייתו דגרסינן בפרק הדר גמרא מתניתין דהאחין שאוכלין על שולחן אביהן כו' תנו רבנן מי שיש לו חמש נשים מקבלות פרס מבעליהן וחמשה עבדים מקבלין פרס ר"י בן בתירא מתיר בנשים ואוסר בעבדים ר"י בן בבא מתיר בעבדים ואוסר בנשים ע"כ. למדנו מלשון הברייתא שעיקר מחלקותם שוה בנשים ועבדים דרך אחד להם אצל בעליהן ומהדר תלמודא למהדר בתחלת מימרא פשיטא בן אצל אביו כדאמרן אשה אצל בעלה ועבד אצל רבו פלוגתא דר"י בן בבא ור"י בן בתירא תלמיד אצל רבו מאי ע"כ. אלמא מדקא מייתי להו כהדדי ובהדי בן אצל אביו כהדדי נינהו מה בן אצל אביו סמוך על שולחנו כלשון משנתנו אף אשה ועבד כן ועוד דלשון אצל הכי משמע ועוד דהא כי נחית למבעי תלמיד אצל רבו מאי דומיא דהנך דמקבלי פרס על שולחנו נינהו כמו התלמיד שאוכל משלו על שולחן רבו דאי ס"ד משל רבו אטו מי מיחייב הרב לזון תלמידו אם לא יהיה בפרס וזה כפירוש ר"מ ז"ל:

הלכה ז

חמש חבורות כו' עד מקום דירה. פ' הדר (דף ע"ב):

הלכה ט

עשרה בתים זה לפנים מזה עד של חצר האחרת. הכל סוף פרק הדר (דף ע"ה):

הלכה יב

אחד מבני חצר שהיה גוסס עד ויערבו עליו. תוספתא:

וכן קטן אע"פ עד כמו שביארנו. אחד מבני חצר כו' עד שהרי אפשר שיבא בשבת.

משנה פרק כיצד משתתפין (דף פ"ו):

הלכה יד

בעל חצר שהשכיר עד לבתים עד שיערבו. הכל פרק כיצד משתתפין (דף פ"ה):

הלכה כד

שתי כצוצטראות זו למעלה מזו עד ואם היה בין העליון עד למלאת: כתב הראב"ד ז"ל לא מחוורא הא מלתא אלא בשעשאן זו כנגד זו עכ"ל: **ואני** אומר לא ירדתי לסוף דעתו

ולא ידעתי מי הביאו לזה ההכרח ובגמרא לא מצאתיו ואי משום ההיא דיתידות למה לא נתפרשה להדיא בשמעתין דגזוזטרא פ' כיצד משתתפין כמו שמפורש ביתדות:

הלכה כה

לא עשתה העליונה עד עירוב אחד: כתב הראב"ד לא מיחוורן הני מילי וכו' ואי לא נשתתפו לא עכ"ל: **ואני** אומר גם בזה לא ירדתי לסוף דעתו ובפרק כיצד משתתפין אני רואה כדברי ר"מ ז"ל מתניתין דגזוזטראות דפריך מינה למ"ד יש דין גזל בשבת ופריק אמר רב ששת הכא במאי עסקינן כגון שעשו מחיצה בשותפות ע"כ. וזהו כמ"ש ר"מ ז"ל בסוף זו הפיסקא. והדר תלמודא לאקשויי אי הכי כי עשו לתחתונה נמי ומתרץ התלמוד כיון דעשו לתחתונה גלויי גלו דעתא דאנא בהדך לא ניחא לי וזה פשוט. וראש הפיסקא הזאת ג"כ כמשמעותא דמתני' דהתם היא וכבר פירש ר"מ ז"ל הטעם מפני הדלי העובר:

הלכה כו

שלש דיאטות עד שלא כדרך אמצעית. תוספתא:

שתי דיאטות זו כנגד זו עד סוף הפרק. פרק כיצד משתתפין (דף פ"ח):

פרק ה

הלכה א

אנשי מבוי שהיה ביניהן עד צריכין להשתתף לענין שבת. פרק הדר (דף ע"א):

הלכה ב

אחד מבני מבוי שבקש מחבירו יין או שמן קודם השבת ולא נתן לו וכו' עד זה על זה.

פרק הדר (דף ס"ה):

כתב הראב"ד ז"ל נראה לי שלא נשנית הברייתא הזו וכו' דמנתי' מיהא קיימא בשיתוף עכ"ל: **ואני** אומר אילו היתה כוונת ר"מ ז"ל כאשר חשב עליו רבינו הראב"ד ז"ל היתה עליו תפיסה באמת כי מה לנו אם הם מקפידין בחול מלתת אחד לחבירו משלו כיון שעכשיו עירבו ולא הקפידו ועוד דהא אמרינן לעיל פ' מי שהוציאוהו (דף מ"ט) גמרא מתניתין דהיו שנים גבי המקפיד על עירובו רבי חנינא אמר עירובן עירוב אלא שנקראין מאנשי ורדינא אלא ודאי דעת ר"מ ז"ל דתניא פ' הדר (דף ס"ח) אחד מבני מבוי שביקש יין ושמן של חבירו ולא נתן לו בטל השיתוף דמיירי כגון שהיו שותפין ביין או בשמן שלא היו צריכין שיתוף אחר במתניתין דבעל הבית וכו' והשכנים דכוותא כדמשמע בגמרא דההיא משנה תדע דמייתי לה על דאביי דאמר אי בעו מינאי מאתמול ולא אפשר לי למיתבא להו וכן גרסת ר"י אלפס ז"ל בהלכות וכן פירש רש"י ז"ל שאין יכולת בידי

לוותר להם משלי בכל שבת דהיינו ודאי בשותפין כי מזכי להו בכולא ולכך סמכו ענין לו ר"מ ז"ל בזה הפרק ולא הפסיק ביניהם כלל כדי שיהא דבר הלמד מעניינו וכי מעיינת בה שפיר הכי משכחת לה וזה ברור:

ואחד מבני המבוי וכו' עד להשתתף עמהן. פ' חלון (דף פ'):

אחד מבני מבוי עד הרי זה שיתוף. פ' הדר (דף ס"ח):

הלכה ד

חצר שיש לה שני פתחים עד לא בזה. פרק משתתפין ופ' חלון (דף פ"א):

כתב הראב"ד ז"ל מאחר דקיי"ל כר"ש וכו' ובאמת שבוש הוא זה עכ"ל: **ואני** אומר איני מבין השבוש הזה ואדרבה יפה כיון דריש פ' כיצד משתתפין מסיק רב אשי דהוא בתרא הודיעוהו ולא הודיעוהו קתני ועוד אסיקנא פ' חלון גמרא דמתניתין דכיצד משתתפין גבי משלהן צריך להודיעם כי מקשינן מנשים שעירבו ושנשתתפו שלא מדעת בעליהן אין עירובן עירוב ולא קשיא הא דאסר הא דלא אסר ותלמודא נמי קאמר ה"נ מסתברא דא"כ קשיא דשמואל אדשמואל דאמר שמואל אחד מבני מבוי שרגיל להשתתף עם בני מבוי ולא נשתתף בני מבוי נכנסין לתוך ביתו ונוטלין ממנו שתופו בעל כרחו רגיל אין שאין רגיל לא, נמצאו דבריו תלמוד ערוך ודכוותיה מייתי נמי פ' מי שהוציאוהו גמרא דמתניתין דעיקר מילתא דר"ש דשלש חצרות דאמר שמואל חצר שבין שני מבואות עירבה עם שניהם אסורה עם שניהם וכו' עד דמסיק כגון זה כופין אותו על מדת סדום וגם ר"י אלפס ז"ל כתב שם ג"כ להדיא גמרא מתני' דנתמעט האוכל סוגיא דשמעתין ואוקימנא לקמן בחצר של שני מבואות שמתוך שאתה מתירו במבוי זה אתה אוסרו במבוי האחר עכ"ל. ואוקימתא זו פ' הדר גמרא דמתניתין דבעל הבית ומה שאמר הראב"ד ז"ל משלש חצרות הפתוחות זו לזו ופתוחות לרה"ר ועירבו שתיהן עם האמצעית היא מותרת עמהן שהיא משנה פ' מי שהוציאוהו ומייתי לה פ' כל גגות ומשום דקיי"ל כר"ש לפי דעתי סייעתא היא לר"מ ז"ל דהא עירבו עם האמצעית קתני דמשמע עירבו עמה ומדעתה אבל אם לא עירבו לדעתה לא וכ"ש בזה שנשתתף עם אחת מהן בלבד כמו שדקדק ר"מ ז"ל בלשונו הצח דודאי מגלה דעתו שאינו חפץ בזה העירוב האחר וזה מפורש ריש פ' כיצד משתתפין סוף גמרא דמתני' קמייתא דמסיק רבא כיון שעירבו אין לך מיחוי גדול מזה. שוב מצאתי למורי הרשב"א ז"ל שכתב כן בנמוקי עירובין שלו בהלכה זו ובאוקימתא דר"י אלפס ז"ל דמפרש ההיא דחצירות שהקשה ממנה הראב"ד ופירשה בשהעמידו עירובן באמצעית. ואל תתמה לומר מה חיוב יהיה לו אם ישתתף עם זה וישתתף עם האחרת כמו שתמה הראב"ד ז"ל שאם אתה תמה על זה תמה על

עצמך ובכל מקומות התלמוד שהזכרתי וכיוצא בהן שמצריך דעת מי שעירבו או שתפו לו ואמור מה הפסד יש לו בזה אלא ודאי דבר ידוע הוא זה שלפעמים יקפיד אדם בראיית פני שכנו כ"ש בכניסתו לביתו וכ"ש בהולכת כליו לביתו ובוש מלמנעו ושמח כשאיסור שבת מונעתו ואינו רוצה בעירובו או בשתופו. וזה נכון ויציב:

הלכה ה

אשתו של אדם וכו' עד אלא מדעתו. פרק חלון (דף פ'):

כיצד אוסר כגון שאמר איני מערב עמכם או איני משתתף. פרק חלון:

כתב הראב"ד ז"ל פירוש אחר מפרשים בו וכו' הלא הטורזינא לא רצה להשכיר עכ"ל:

ואני אומר גם זה הפירוש שמענו וקיבלנו ומ"מ פירוש ר"מ ז"ל יפה הוא דהא תניא בברייתא דריש פ' כיצד משתתפין ע"י בנו ובתו הקטנים וע"י עבדו ושפחתו הכנענים בין לדעתו בין שלא לדעתו וכו' עד חוץ מן האשה מפני שיכולה למחות והשתא פוק חזי אם האשה מוחה ע"י בעלה כ"ש שהבעל מוחה ע"י אשתו וההיא דטורזינא שהקשה הראב"ד ז"ל שכנות היה ולא עירוב ולכך עלו דבריו כהוגן וכמה פנים לתורה:

הלכה ו

נשתתפו אנשי חצר וכו' עד פעם שניה. פרק חלון:

כתב הראב"ד ז"ל זה ההפרש שבוש הוא שאינן יכולין להשתתף אלא במין אחד עכ"ל:

ואני אומר לא ירדתי לסוף דעתו מה ראה לשבש דברי ר"מ ז"ל המאירים ותלמוד ערוך הוא בפרק חלון גמרא דמתניתין דנתמעט האוכל כמו שאני עתיד לכתוב בסמוך בבבא שניה של הלכה זו:

ואם בשני מינין נשתתפו נתמעט האוכל מוסיף ומזכה ואינו צריך להודיען ואם כלה צריך להודיען: כתב הראב"ד ז"ל גם זה שבוש עכ"ל: **ואני** אומר כבר כתבתי בסמוך בבבא ראשונה של הלכה זו שדברי ר"מ ז"ל תלמוד ערוך פ' חלון גמרא דמתניתין דנתמעט האוכל מוסיף ומזכה וא"צ להודיען דגרסינן במאי עסקינן אי לימא במין אחד מאי איריא נתמעט אפילו כלה נמי אלא בשני מינין אפילו נתמעט נמי דתניא כלה האוכל ממין אחד אין צריך להודיע משני מינין צריך להודיע ומהדרין אי בעית אימא ממין אחד מאי נתמעט נתמטמט ואיבעית אימא משני מינין וכלה שאני ע"כ. הנה זה מבורר כמ"ש וגם ר"י אלפס ז"ל כתב כן וז"ל סוגיא דשמעתא אם האוכל מין אחד אפילו כלה מזכה ואין צריך להודיע ואם שני מינין ונתמעט מוסיף ומזכה ואין צריך להודיע ואם כלה צריך להודיע והנה זה ברור:

נתוספו שכנים וכו'. פרק חלון:

כתב הראב"ד ז"ל זה שבוש הא קי"ל כר"ש בהא דאין כאן חובה עכ"ל: **ואני** אומר כבר השבתי בזה הפרק על החובה מסברא והבאתי ראיות ברורות עליה:

הלכה ז

נשתתפה חצר זו עם בני המבוי עד שעירב לעצמו. פרק מי שהוציאוהו (דף מ"ט):

הלכה י

חצר שיש לה וכו' עד כל הקרפף. פרק הדר (דף ס"ז):

אחד מבני מבוי עד וחלק רשותו. פרק הדר (דף פ"ב) ופ' כיצד משתתפין (דף פ"ז):

אנשי מבוי שנשתתפו עד לענין בטול כדין. פ' הדר (דף ע"ג):

אנשי חצר ששכח וכו' עד מבואות. פ' כיצד משתתפין:

מבוי שעירבו עד לבתים. פ' הדר (דף ע"ג):

הלכה יד

נשתתפו במבוי וכו' עד אלא מדוחק. פ' הדר (דף ע"א) ובירושלמי:

כתב הראב"ד ז"ל ירושלמי הוא זה וכו' שהן מקפידין על פרוסתן עכ"ל: **ואני** אומר על דבר אמת וענוה צדק ונכון הוא ורמיזא פ' הדר:

הלכה טו

מבוי שלא נשתתפו וכו' עד מטלטלין בכולו: כתב הראב"ד ז"ל מחסרון דעת כתב כל זה וכו' תועה מדרך השכל עכ"ל: **ואני** אומר אפילו היה פוסק כרב בשמעתין דחמש חצירות יש לו ראיות וטעמים, חדא דשמואל קאי כותיה במסקנא ועוד דרב נחמן אמר בפ"ק דמכילתין נקטינן אין המבוי ניתר בלחי וקורה עד שיהא ארכו יתר על רחבו ועוד שיהו בתים וחצירות פתוחות לתוכו ואע"ג דר' יוחנן פליג עלייהו כיון דר"נ דהוא בתראה קאי כרב ושמואל הכין הלכתא וכן פסק ר"י אלפס ז"ל וכ"כ מורי הרשב"א ז"ל בשם רוב הפוסקים ואף כי ר"ח ז"ל פסק כר' יוחנן יש להם ראיה מן הירושלמי שמצאתי פ"ק דמכילתין דגרסינן התם רב נחמן בר יעקב בעי אין המבוי פחות משתי חצירות חצר אין פחותה משני בתים וה"נ משמע פ' ר"א דמילה ובזה אין לי צורך עתה אלא עתה באתי להוכיח כי ר"מ ז"ל לא פסק זה הפסק מזאת השמועה דחמש חצירות ולא משמועת משנת בעל הבית האמורות בפ' הדר ולא משמועה ראשונה שבפרק כל גגות דאסיק שמואל טעמא דר"ש בין עירבו בין לא עירבו כי אלו כבר בררן וכתבן כל אחת בפני עצמה וגם אני פרטתי מקום מוצאן וטעמן בס"ד וכבר כתבתי והקדמתי כי ר"מ ז"ל לא כתב בחבורו אלא מה שמפורש בתלמוד ולא חידש בו דבר מדעתו אא"כ פרסמו על שמו

והוא ז"ל לא ראיתיו לעולם דליפוק נפשיה בר מהלכתא ואילו היה כותב זאת הפסקא מכח אותן השמועות וכמו שחשבו באולי הראב"ד ז"ל מאין הוציא לשון כרמלית וגם לשון טלטול בארבע אמות או בכולו ואנה הלך לבו שלא הזכיר חלוק בין הכלים והחצר וגם הטעמים שכתב לעירב ולא עירבו מאין באו לו ובכל השמועות האלו לא נזכרו והוא ז"ל אינו מאריך בלשונו אלא לצורך ואינו מוציא דבריו לבטלה אלא ודאי הוציא ר"מ ז"ל הפסק הזה ממסכת שבת משמועה ראשונה דפרק ר"א דמילה פקח עיניך וראה שהיא הלכה גדולה וסוגיא ארוכה בפני עצמה. דגרסינן התם בעא מיניה ר' זירא מר' אסי מבוי שלא נשתתפו בו מהו לטלטל בכולו מי אמרינן כחצר דמי וכו' עד אישתיק ולא אמר ליה ולא מידי ומהדרינן עלה ושקלינן וטרינן טובא עד דאקבעה לה בהדיא לתלמודא וסדרוה מימרא לר' זירא וגרסינן אמר ר' זירא אמר רב מבוי שלא נשתתפו בו אין מטלטלין בו אלא בארבע אמות אמר אביי הא מלתא א"ר זירא ולא פירשה עד דאתא רבה בר אבהו ופירשה דאמר רבה בר אבהו אמר רב מבוי שלא נשתתפו בו עירבו חצירות עם בתים מותר לטלטל בכולו א"ל רב חיננא חוזאה לרבא מאי שנא עירבו חצרות עם בתים דנתקו חצירות ונעשו בתים דרב לטעמיה דאמר רב אין מבוי ניתר בלחי וקורה עד שיהו בתים וחצירות פתוחין לתוכו והא הכא בתים איכא חצירות ליכא כי לא ערבינהו נמי ליחזינהו להני בתים כמאן דסתמינהו וחצר איכא בתים ליכא ושקיל וטרי עד דמסיק אלא אמר רב אשי מי גרם לחצירות שיאסרו בתים ואינן ע"כ. הנה עיניך רואות כי דברי ר"מ ז"ל תלמוד ערוך שם ופסק כמסקנא דגמרא וכפי מה שהעמיד רב אשי ור"י אלפס ז"ל שהשמיט ממסכת שבת אותה שמועה כולה לפי שסמך על מה שכבר כתב בעירובין בשמועות הנזכרות:

הלכה טז

עובד כוכבים או וכו' עד מן העובד כוכבים. פרק הדר:

או מאחד מבעלי וכו' עד הצדוקי. פרק חלון (דף פ"א):

ואם היה במבוי עד במקום עובד כוכבים כיחיד. פרק הדר (דף ס"ז):

הלכה יט

כיצד משתתפין במדינה עד שיתוף אחד. פרק הדר ופרק כיצד משתתפין:

אבל אם היתה עד בשאר המדינה. פ' כיצד מעברין (דף נ"ט):

ודבר זה וכו' עד ואלו לעצמן. כן כתוב בהלכות ר"י אלפס ז"ל:

הלכה כב

מדינה של רבים עד אינו אוסר עליהן. פ' כיצד מעברין (דף נ"ט):

לפיכך אין מערבין עד על שאר המבואות. כתב הראב"ד ז"ל פירוש אפילו על ידי דקה שאין דקה מועלת במקום דריסת הרבים עכ"ל: **ואני** אומר אין לי עסק בסברות בזה החבור לומר שמועה זו טובה מזו רק עתה באתי לגלות דעות ר"מ ז"ל הסתומות כמ"ש בהקדמה גם זה הדין מפורש בדבריו אות באות גמרא מתניתין דעיר של רבים פרק כיצד מעברין וגם ר"י אלפס ז"ל כ"כ ולא גלו דעתם אם מועלת דקה בכך אם לאו וכ"כ הר"מ ז"ל מקוצי ורש"י ז"ל פירש דקה פתח נמוך:

פרק ו

הלכה א

מי שיצא מן המדינה וכו' עד לכל רוח. פרק מי שהוציאוהו (דף נ"א):

לפיכך כשהוא מהלך ממקום עירובו עד חוץ לתחום אינו עירוב. פ' כיצד מעברין (דף ס'):

אין מעברין עד הרי זה עירוב. פ' בכל מערבין ופ' כיצד משתתפין:

הלכה ז

כל שמשתתפין בו עד מן השתוף. פ' חלון ופ' כיצד משתתפין (דף פ"ב פ"ג):

וצריך שיהא הוא וכו' עד אלא מלאכה. פ' בכל מערבין (דף ל"ב):

נתנו בראש הקנה או בראש הקונדס הצומחין מן הארץ וכו' עד הרי זה עירוב. פ' בכל מערבין (דף ל"ו):

כתב הראב"ד ז"ל אנן קונטס תנן כו' ולא אמר אלא על הקנה, עכ"ל: **ואני** אומר ספרים חלוקים הם וכ"כ בעל הערוך והטעות שהזכיר איני רואה אותו דהא בגמרא מייתי עליה כל דבר שמשום שבות כלומר שהוא מחובר ומה לי קנה ומה לי קונדס. והרב רבי נתן בעל הערוך ז"ל פירש שקונדס שהוא כעין קורות גדולות ארוכות עומדות כעין עמודין:

הלכה יא

כל המניח עירובו עד להגיע אל עירובו: כתב הראב"ד זה שנה משנתנו כר"א דאמר באמצען ואינו כן אלא כר' יהודה, עכ"ל: **ואני** אומר כבר כתבתי בענין והוא באמצען מה שנראה לי באותו ענין רק בנדון שלפנינו פשוט הוא בפרק בכל מערבין גמרא מתניתין דנתגלגל חוץ לתחום דגרסינן אמר רבא לא שנו אלא שנתגלגל חוץ לד' אמות אבל נתגלגל בתוך ד' אמות הנותן את עירובו יש לו ד' אמות וכן הביאה ר"י אלפס ז"ל בהלכות:

הלכה יב

נתגלגל העירוב עד הרי זה עירוב. פ' בכל מערבין (דף ל"ה):

אמרו לו שנים עד הרי זה עירוב. פ' במה מדליקין (דף ל"ד) וסוף פרק הדר (דף ע"ו):
נפל על העירוב או שינפח ויהלך. הכל פ' בכל מערבין (דף ל"ה):

הלכה יח

רבים שרצו להשתתף עד במקום שירצו. ריש פ' כיצד משתתפין (דף פ"ב):
ואם עשה אחד עירוב עד שרצה זה. פ' חלון (דף פ"ו):
ואם הודיעו מבע"י עד על ידו עירובי תחומין. פ' כיצד משתתפין (דף כ"ב):
נותן אדם מעה לבעל הבית עד ומערב עליו בו. פרק חלון (דף פ"א):

הלכה כא

מערב אדם וכו' עד בעירוב עצמן. ריש פרק כיצד משתתפין:
קטן בן שש שנים עד שתי סעודות לעצמו. פרק כיצד משתתפין:

הלכה כב

הרוצה לשלח עירובו עד להוליך את העירוב. פרק בכל מערבין (דף ל"א):
וכן רבים עד משלחין. פ' כיצד משתתפין:

הלכה כג

אחד או רבים כו' עד ייחדו לו רוח: כתב הראב"ד ז"ל שנה משנתנו כמ"ד יש ברירה, עכ"ל: **ואני** אומר הלכה כן:
האומר לחבירו וכו' עד הרי זה עירוב. פ' התקבל במסכת גיטין ובהלכות גדולות:

הלכה כד

כשם שמברכין על עירובי חצרות וכו' עד סוף הפרק: כתב הראב"ד ז"ל והיכן צונו לערב בתחומין וכו' והיאך יאמר וצונו על מצות עירוב: **ואני** אומר כבר נתחבטו בזה רבים וגדולים מן הראשונים והסכימו עם האומר לברך ומאי וצונו מלאו דלא תסור שמצוה לשמוע דברי חכמים בין להקל בין להחמיר. ובפ' כיצד מעברין מוכח מדברי סופרים שלא יצא אדם בשבת חוץ לעיר יותר מאלפים אמה וילפינן לה ממגרשי הערים והעובר מכין אותן מכות מרדות ובירושלמי מוכיח אותו מן התורה דגרסינן הגיעוך סוף תחומי שבת שאינן מחוורין דבר תורה רבי מנא בעי ניחא אלפים שאינו מחוור ארבעת אלפים מחוור הוא ר' שמעון בן מנסיא בשם ר' אחא אין לך מחוור מכולם אלא תחום י"ב מיל כנגד מחנה ישראל משמע שזה מחוור אפילו לרבנן דר"ע ובסוטה פרק כשם מוכח דתחומי אלפים אמה מדברי סופרים וגם רבותינו בעלי התוספות פסקו כן סוף פ"ק דמסכת עירובין בראיות ברורות כדאשכחן פרק בכל מערבין דא"ל רבא לר"נ ובפ' מי שהוציאוהו דא"ל רבא לאביי וכהנה רבות וכ"כ הר"ם מקוצי בספר מצות ל"ת וחילק בין

תחום י"ב מיל לאלפים אמה כמ"ש ר"י אלפס ז"ל סוף פ"ק דמסכת עירובין וכמ"ש ר"מ ז"ל ריש פרק כ"ח דהלכות שבת והר"ז בעל המאור חלק עליו לקבוע אותן מן התורה וגם הרמב"ן ז"ל הציע בזה הצעה גדולה בספר המלחמות אין לי צורך בזה החבור להאריך בו רק על מה שבאתי עכשיו לומר כי עירובי תחומין דרבנן ואסיקנא פרק במה מדליקין דכל מצוה שהיא מדברי סופרים מברכין עליה וכבר הוכחתי והארכתי בזה סוף הלכות ברכות וגם פ"ג מהלכות מילה ושם כתבתי תשובת ר"מ ז"ל שהשיב בחייו לחכמי לוני"ל ז"ל וכ"ש אם פסקנו שהם מן התורה שיש לברך עליה:

פרק ז

הלכה א

מי שיצא מע"ש עד שהוא עומד בו משחשכה: כתב הראב"ד ז"ל אם יש בין המקום וכו' ואין לו אלא ד' אמות במקומו, עכ"ל: **ואני** אומר סברות חלוקות הן בשמעתין סוף פ' מי שהוציאוהו ואין לי להכריע אבל רואה אני לדעת הראב"ד ז"ל שנעשה חמר גמל שבמקומו לא קנה שהרי רחק עצמו באמירתו ובמקום כונתו באמירתו לא קנה שהרי הוא רחוק מאלפים ולדעת ר"מ ז"ל לא עקר זכות שביתתו במקומו אלא א"כ אמר על מקום שהוא ראוי להגיעו וכן משמע לישנא פ' מי שהוציאוהו גמרא דמתניתין דמי שבא בדרך דגרסינן אמר רבה והוא דכי רהיט מטי א"ל אביי והא חשכה לו קתני ומהדר חשכה לו לביתו אבל לעיקרו של אילן מצי אזיל איכא דאמרי חשכה לו כי סגי קלי קלי אבל כי רהיט מטי ע"כ. משמע דלעולם לא הפסיד זכות מקומו אלא א"כ אמר לקנות שביתה במקום שהוא יכול לזכות בו אבל ברחוק מקום אין בדבריו כלום והרי זה כאומר שביתתי באנטוכיא וכי תעלה על דעתך שהפסיד מקומו שהקנו לו מן השמים:

הלכה ד

מי שעמד מבע"י עד לכל רוח עד לדירה. פ' הדר:

הלכה ה

הקונה שביתה עד כשחשכה. פ' מי שהוציאוהו (דף מ"ט):

כתב הראב"ד ז"ל אף זה אינו כן וכו': **ואני** אומר השגה זו בהיפך מן הראשון כי בראשון אמר שלא יהיה לו אלא ארבע אמות במקומו הואיל ורצה לקנות ברחוק מקום ועתה הוא אומר שילך עד אותו מקום. ולבי אומר לי או שהיה ט"ס בספר שהעתיק ממנו ועשה מקום קרוב במקום רחוק או טעה הסופר בדברי הראב"ד ז"ל:

הלכה ו
אמר שביתתי וכו' עד בלבו קנה. פ' מי שהוציאוהו:

הלכה י
התלמידים שהולכין בלילי שבת עד סוף הפרק. פרק הדר (דף ע"ג) ופ' כיצד משתתפין:

פרק ח

הלכה א
אין מניחין וכו' עד ליום אחד. פ' בכל מערבין (דף ל"ח):

טעה ועירב עד לא יזוז ממקומו. פ' מי שהוציאוהו (דף נ'):

הלכה ג
מערב אדם וכו' עד מחוץ לחומה. פ' בכל מערבין (דף ל"ו):

כשם שאסור לצאת עד כדרך שמערבין לשבת. זה פסק מכח אותה ברייתא שהביא ר"י אלפס ז"ל פ"ק דביצה גמרא מתניתין דאין מוציאין את הקטן ואסיק דיש עירוב והוצאה ליה"כ כשבת ומערבין לתחומין ג"כ ביו"ט אבל הוצאה הותרה בו מרשות לרשות וה"נ מסיק בכריתות פרק אמרו לו גמרא דמתניתין דיש אוכל וכו':

הלכה ה
יום טוב שחל להיות סמוך לשבת עד לרוח אחת: כתב הראב"ד ואיך לא פירש ולא חילק וכו' לא מצי לערב בשתי רוחות: **ואני** בדקתי בחבור השגותיו ומצאתי כתוב שם לשון זה ראיתי שבסוף הפרק חזר ופירש עכ"ל. ולא ידעתי מיד מי כתב אז אמרתי הנה באתי במגלת ספר כתוב עלי וקבל האמת ממי שאמרו כי לאחר שחילק כל הדינין האלו כולן עד וקדושה אחת הן חזר ופירש זה שאמרנו שיש לו לאדם כו' עד ביום הראשון הכל כמו שמפורש פ' בכל מערבין (דף ל"ח):

הלכה ח
המערב לשני ימים טובים עד שני הימים. פרק בכל מערבין:

כתב הראב"ד ז"ל שאפילו בשני ימים טובים של ר"ה כו' אבל לקולא לא אמרינן עכ"ל: **ואני** אומר מה שכתב הראב"ד ז"ל סברתו היא ומ"ש ר"מ ז"ל סגנון המשנה והגמרא פרק בכל מערבין אות באות. וכבר כתבתי כמה פעמים כי ר"מ ז"ל לא כיון בחבור הזה רק לקצר הארוך בסדר ערוך להורות הוראות הורה ולכך קראו משנה תורה ולפי שהתלמוד לא חילק גם הוא סילק עצמו מזה החלוק בהצעתו כי אין כן בהסכמתו רק ביה"כ סידר הדברים:

הלכה י

יוה"כ עד קדושה אחת הן. הדברים האלו הם מסברתו ולכך כתב נראה לי ויש להם על מה שיסמוכו ולכך הודו לו כי נכון הוא:

הלכה יא

זה שאמרנו וכו' עד מערב ביום רביעי עירובי חצירות ועירובי תחומין. כבר כתבתי שכל זה מפורש פרק בכל מערבין:

ואם שכח ולא עירב הרי זה עד סוף הפרק וההלכות. פ"ק דביצה: